
Kyrkomötet Gudstjänstutskottets betänkande 2011:4

Den svenska psalmboken

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas två motioner som rör *Den svenska psalmboken*. I motion 2011:17 föreslås att kyrkostyrelsen får i uppdrag att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida. Utskottet delar motionärens bedömning och pekar samtidigt på andra kanaler för tillgänglighet i det digitala kommunikationssamhället. Gudstjänstutskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

I motion 2011:93 föreslår motionärerna ett projekt för att undersöka användningen av den nuvarande psalmboken. Gudstjänstutskottet uttrycker att detta kan göras på olika sätt och delar bedömningen att ett sådant projekt skulle vara värdefullt. Utskottet föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

1. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2011:17.
2. Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2011:93.

Motionernas förslag

Motion 2011:17 av Sten Johansson, Ökad tillgänglighet till Den svenska psalmboken

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att den svenska psalmskatten görs tillgänglig på Svenska kyrkans hemsida.

Motion 2011:93 av Daniel Tisell och Ann-Sofie Persson, Den svenska psalmbokens användande

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att under denna mandatperiod initiera ett projekt i vilken användandet av den nuvarande psalmboken undersöks.

Bakgrund

I betänkandet behandlas två motioner som på olika sätt föreslår förändringar i syfte att främja användningen av *Den svenska psalmboken*.

I motion 2011:17 återkommer ett önskemål som kyrkomötet behandlade 2008 (Kl 2008:16), att psalmboken görs tillgänglig på Svenska kyrkans webbplats. Motionären jämför dels med den danska folkkyrkan, som publicerat den danska psalmboken på nätet, dels med olika privata hemsidor som bland annat ger förslag på psalmer vid dop och möjlighet att lyssna till dessa. Han menar att den förklaring som gavs 2008, att upphovsrättsliga frågor hindrar Svenska kyrkan att

publicera psalmboken på hemsidan, inte är rimlig när andra aktörer inte hindras av dessa.

Beslutsförslaget i motion 2011:93 innehåller ett projekt som undersöker hur psalmboken används. Motionärerna hänvisar till förra årets behandling av två motioner som såg behov av förnyelse av psalmboken. Gudstjänstutskottet behandlade dessa i G 2010:5 *Psalmboken*. Nu menar motionärerna att kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att initiera en undersökning kring hur psalmboken används i församlingar och andra sammanhang. Förutom att få en bild av behovet av nya psalmer, skulle undersökningen också beröra frågor om den nya teknikens inverkan samt teologiska och andra principiella frågor.

Den svenska psalmboken på internet

Kyrkomötet 2008 beslutade, i enlighet med Kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2008:16 *Upphovsrätten för kyrkans böcker*, att avslå två motioner med förslag om utgivning av en ny psalmboksutgåva fri att kopiera ur respektive internet-publicering av kyrkans böcker. Utskottet konstaterade dels att Svenska kyrkan lyder under upphovsrättslagen, dels att det inte skulle vara möjligt att lösa ut alla copyrightinnehavare i psalmboken. Utskottet menade dock att det är viktiga frågor och att kyrkostyrelsen bör ta rättighetsfrågan i beaktande då kyrkans böcker ses över. I betänkandet nämns också pågående samtal för att eventuellt kunna publicera visst material på intranätet.

Vid 2009 års kyrkomöte återkom ärendet i en fråga och kyrkostyrelsen svarade (Fr 2009:17) att samtal pågår i avsikt att digitalt kunna publicera först *Den svenska psalmboken* och sedan *Den svenska kyrkohandboken*. Samtalen förs med Berling Media AB, som har upphovsrätten till *Den svenska psalmboken*, som i sin tur samtalar med Bonus Presskopia AB. Då många intressenter är berörda har det ännu inte gått att slutföra samtalen.

På kyrkokansliet har en publicering på intranätet förberetts så långt att hela psalmboken ligger där utan att vara tillgänglig. Så snart ersättningsfrågan är löst kommer *Den svenska psalmboken* att vara tillgänglig på Svenska kyrkans intranät.

På Svenska kyrkans webbplats, www.svenskakyrkan.se, uppdaterades vigsel-sidorna 2010 så att de nu också bland annat innehåller förslag på psalmer. Där finns dessutom länkar så att man kan lyssna på psalmer och annan musik lämplig för vigsel. Webbsidorna om dopet kommer att revideras när biskopsbrevet om dopet ges ut i oktober.

Revision av psalmboken

Vid kyrkomötet 2010 fanns två motioner med förslag om att revidera och utöka psalmboken respektive att tillsätta en ny psalmbokskommitté.

I Gudstjänstutskottets betänkande G 2010:5 *Psalmboken* ges en historik över *Den svenska psalmboken* och de olika utgåvor som funnits sedan 1695. Utskottet konstaterar att förändringen av psalmsången sker i allt snabbare takt och menar att den kontinuerligt måste förnyas. Det innebär att Svenska kyrkans sätt att se på sin psalmsång och sin psalmbok måste vara ett annat än tidigare.

Som komplement till psalmboken finns idag bland annat *Psalmer i 90-talet*, *Psalmer i 2000-talet* och det psalmbokstillägg som gavs ut 2003.

Ett skäl till motionerna 2010 var att de liturgiska sångerna i psalmboken skulle stämma överens med den nya kyrkohandboken. Utskottet menade dock att det är ett för stort åtagande att ge ut en ny psalmbok samtidigt som handboksarbetet pågår.

Ökad tillgänglighet

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2011:17.

Inledningsvis konstaterar utskottet att man hade önskat att motion 2011:17 inte hade behövt väckas. Detta är en fråga som varit uppe tidigare och det är viktigt att Svenska kyrkan följer med i utvecklingen. Det är mycket viktigt att Svenska kyrkan på ett lättillgängligt sätt kan erbjuda människor tillgång till psalmerna. Skälen är många, såväl själavårdande och pastorala som undervisande och kompetenshöjande. När privata webbsidor erbjuder psalmer finns en koppling till kommersiella intressen. Kyrkans böcker och budskap ska inte förknippas med kostnader och avgifter. Människor som förbereder dop borde inte mötas av tårtrecept och dukningstips när man söker efter psalmförslag på webben.

Den digitala utvecklingen går fort. Som komplement till webbpublicering bör möjligheten att ge ut psalmboken som E-bok undersökas. En ytterligare kanal kan vara att erbjuda en gratis ”app”, applikation i så kallade smartphones, med psalmerna i psalmboken.

Utskottet delar motionärens bedömning och föreslår kyrkomötet att bifalla motionen.

Psalmbokens användande

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att bifalla motion 2011:93.

Gudstjänstutskottet delar motionärernas uppfattning om värdet av någon form av undersökning avseende psalmbokens användning.

Erfarenheter av enmansutredningar respektive enkäter med webbformulär visar att ett sådant projekt kan läggas upp på många olika sätt och med skiftande ambitionsnivå. Utskottet konstaterar dels att mycket material redan finns, dels att ett sådant uppdrag skulle passa mycket väl till exempel som ämne för en fördjupad uppsats eller forskningsrapport.

Målsättningen för en undersökning bör vara såväl att reflektera över framtiden och hur psalmboken kan och bör förändras som att spegla psalmerna som en del av kulturarvet.

Arbetet med kyrkohandboken behöver i nuläget prioriteras, men kan samtidigt ge incitament för behovet av att också se över psalmbokens användning.

Utskottet föreslår med hänvisning till ovanstående kyrkomötet att bifalla motionen.

Uppsala den 29 september 2011

På Gudstjänstutskottets vägnar

Christina Eriksson, ordförande

Lena Bohman, sekreterare

Beslutande: Christina Eriksson, ordförande, Johan Blix, Maria Johansson Berg, Johan Åkesson, Nanna Tranströmer, Hans Ulfvebrand, Johan Lothigius, Astor Karlsson, Sonja Grunselius, Fredrik Nilsson, Ola Isacson, Margareta Viklund, Torbjörn Arvidsson, Christina Holmgren och Ylva Wahlström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Anna-Karin Stråle Börjesson, Göran Karlsson, Eva Johansson, Marie Nielsén, Gunilla Lindén, Ingegerd Flock Andersson,

G 2011:4 Katarina Ramnerö Ödestad, Birgit Ahlström, Stig Eriksson, Torvald Johansson, Therese Engdahl, Gerd Gabrielsson och Bengt Inghammar.

Biskoparna Ragnar Persenius och Hans Stiglund har deltagit i utskottets överläggningar.